

**TEPTA AYDINLATMA,
DÜNYA MİMARLIK GÜNÜ
ÖZEL YAYINI
2023**

**DÜNYANIN
IŞIĞI**

©TEPTAAYDINLATMA

Bu yayın, TEPTA Aydınlatma tarafından Dünya Mimarlık Günü kutlamaları kapsamında 2023 yılında hazırlanmıştır.

Bu yayında derlenerek sunulan makaleler, belirtilen yayınların orijinal metinlerinden birebir tercüme ile aktarılmıştır. İçerikler yayıncılarını bağlayıcıdır. Metinlerin ve görsellerin telif hakları yayıncılarına aittir.

www.tepta.com

İÇİNDEKİLER

Uzay hakkında bilmediğimiz ne biliyoruz?

Ersilia Vaudo ile bir söyleşi

O Kadar da Karanlık Olmayan Çağlar

Ortaçağ'da ışık arayışı

Mantarların Beklenmedik Sembolizmi

Bir Malzeme Deneyi

Daha İyi Yaşlanma İçin Aydınlatma

Akademik Araştırma

Mimarlığın amacı, insanın yeryüzündeki yaşamını korumak, geliştirmek ve varlığının asilliğine olan inancını pekiştirmektir.

Eero Saarinen

EDITO

Mimarlar bilir ki, mimarlık sadece bir meslek değil; bir yaşam biçimidir. Bu, aslında tüm yaratıcı meslekler için geçerli bir sav. Profesyonel olarak bir yaratıcı meslek edinmek üzere bir eğitim aldığınızda tüm dünyaya bakış açınız değişir. Artık kent, insanlar, dinlenen müzik veya izlenen film, okunulan şiir başkadır. Gün doğumu, rüzgar, denizdeki dalga.. bir başka deyişle mimar kişinin etrafını madden ve manen saran ne varsa artık başkadır; her şey mimarlıktır.

Işık da böyle. Tüm yaşamımızı bağlı olduğumuz ışık, tüm yaşamımızla ilgilidir. Yapay ışık ve doğal ışık, iç mekanda veya dış alanlarda, kentlerde ve yolculukta, yaşam standartlarımızın, sağlık kalitemizin belirleyicisidir.

Temsilcisi olduğumuz dünyanın öncü markaları, sadece son teknolojilerle ilgili değiller. Bu denli önemli olan bir alanda, ışığın felsefesini yeniden ele alan binlerce araştırmaya imza atan yaklaşımların adresi konumundalar. Işık saçan armatürler ve eşsiz tasarımlar yaratırken bir yandan da onun mimarlarla, tasarımcılarla, sanatçılarla, tüm insanlarla ve diğer canlılarla olan ilişkisini bıkmadan usanmadan araştırıyorlar.

TEPTA Aydınlatma olarak, sizlere bu Dünya Mimarlık Günü'nde, temsil ettiğimiz bu kültürel zenginlikten çok kısa bir seçki hazırladık. 32 yıllık iş ortağımız iGuzzini'nin Lighthinking, Lasvit'in Spacial Magazine ve Fondazione Neri'nin Arredo & Citta isimli yayınlarında yayınlanmış en son ve çarpıcı makaleleri sizler için Türkçeleştirdik.

Keyifli okumalar diliyoruz. Dünya Mimarlık Günü hepimize kutlu olsun!

Özlem Yalın

TEPTA Aydınlatma, Stratejik Marka Direktörü

Uzay hakkında bilmediğimiz ne biliyoruz?

Ersilia Vaudo ile bir söyleşi

Lighthinking / iGuzzini

Yayınlanma Tarihi: 17 Ocak 2023

Triennale77 di Milano'daki Avrupa Uzay Ajansı'ndan.

Astrofizikçi ve ESA Çeşitlilikten Sorumlu Başkanı Ersilia Vaudo'dan, Pritzker ödülünü kazanan mimar Francis Kéré ile birlikte 23. Uluslararası Serginin küratörlüğünü yapması istendi. Ersilia Vaudo'nun da açıkladığı gibi, *Bilinmeyen Bilinmeyenler* sergisi "Bizi, dünya fikrimizi altüst eden ve onu artık bildiklerimizle çelişen bir boyut olarak değil, bilerek yaşanması gereken ve çok da ciddiye alınmaması gereken bir boyut olarak görme şansı sunan derin bir deneyime katılmaya davet ediyor."

Uzay o kadar büyük ki, sadece küçük bir kısmı hakkında bilgi sahibiyiz. Sizce insanların bilinmeyi, uzak olanı ve ulaşılamaz gibi görüneni keşfetmeye yönelik sürekli bir arzu duymalarının nedeni bu mu? Evrendeki yerimizi ve uzayın derinliklerinde neyin saklı olduğunu sormanın, gözlerimizi yıldızlı bir gökyüzüne

doğru kaldırdığımız ve sonsuzluk anını soluduğumuz ilk andan beri, insanların her zaman yaptığı bir şey olduğunu düşünüyorum. Arzu kelimesinin etimolojisi (*de sidera esse* veya "yıldızlardan uzak olmak") bir anlamda bu gerilimi, yani bizden daha büyük olan uzak ve gizemli bir dünyaya katılma özlemini ifade eder. Gökyüzüyle olan ilişkimiz her zaman hayal gücümüzü beslemiş ve varoluşumuzun anlamına dair soru ve sorgulamalara yol açmıştır.

Sergiden ortaya çıkan bir unsur, bilinmeyenin tanımına yönelik arayışa açık bir disiplinler arası yaklaşım. ESA'da bir astrofizikçi ve Stratejik Evrim Özel Danışmanı olarak Francis Kéré gibi bir mimarla, Triennale çalışanlarıyla ve Emanuele Coccia gibi filozoflarla çalışmak nasıldı?

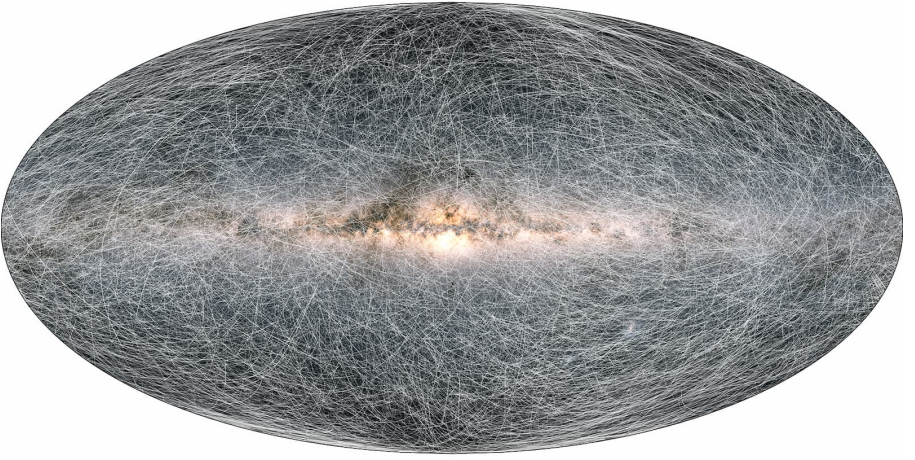
Bilinmeyen teması, Triennale Başkanı Stefano Boeri tarafından 4 Mart 2020 tarihinde düzenlenen bir sempozyumda ortaya çıktı. Evren hakkında bildiklerimizin ışık sayesinde olduğunu, ancak bunun her şeyin sadece %5'i olduğunu söyledim. Yerçekimi de evrenin %95'inin tamamen bilinmediğini gösteriyor. Örneğin okyanuslar ya da farkındalık hakkında konuşan diğer uzmanların yorumlarından ortaya çıkan şey, bilmediklerimizin ya da bilmediğimizi bilmediğimiz şeylerin muazzamlığıydı. Bilinmeyen teması, çok güncel bir tema olmasının yanı sıra yaratıcılık için büyük potansiyele sahip ortak bir konu gibi görünüyordu. Tecritin başlangıcındaydık. Yakın gelecek üzerinde en azından biraz kontrolümüz olduğunu düşünürken, beklenmedik bir virüs her şeyi alt üst etti. Bu nedenle bilinmeyen, bize disiplinler arası bir şekilde

tanımlanabilecek ve yeni bakış açıları ortaya çıkaracak güçlü bir tema olarak görüldü. Bilim, mimari, tasarım ve sanatı bir araya getirerek, artık düşmanca değil, içinde yaşayabileceğimiz ve kendimizi bırakabileceğimiz bir boyut olan bir bilinmeyene şekil verdik. Bu, şiir ve şaşkınlık motifleriyle bir arada tutulan bir anlatıdır.

***Fridays for future* gibi hareketler sıklıkla şu sloganı kullanıyor: "There is no Planet B", yani alternatif bir gezegen yok. Sergi dünya üzerindeki çevre temasını nasıl ele alıyor?**

Sergi, bizi göz ardı eden ama bizi de içeren bir şeye doğru yavaş yavaş uzaklaştığımız insan-merkezci bir vizyondan başlıyor. Ve oradan kendimize ve gezegenimize geri dönüyoruz. ESA tarafından desteklenen son enstalasyonda, Dünya'ya uzaktan bakarak yaklaşıyoruz, tıpkı muhteşem bir gezegeni keşfeden astronomlar veya uzaylılar gibi. Bu enstalasyonun merkezinde, buzulların erimesi, küresel ısınma, kirlilik, rüzgar akışı gibi bilimsel verilerin yansıtıldığı büyük bir yarım küre yer alıyor. Neredeyse hipnotik olan bu görüntüler, gezegenimizin hem güzelliği hem de kırılganlığı konusunda farkındalık yaratmak için bir fırsattır. "B Gezegeni Yok" konusuna dönecek olursak, Mars'ın incelenmesinin yalnızca bir B gezegeni hazırlamak açısından değil, aynı zamanda Dünya'yı korumak açısından da önemli olduğunu vurgulamak gerekir. Milyonlarca yıl önce Mars'ta koşullar bugün Dünya'da olanlara çok benziyordu. Orada da atmosferde belli bir noktada yukarı doğru sıçrayan sıvı ve katı arasında bir denge vardı. Mars'a odaklanan bilimsel kısım da ne olduğunu anlamaya ve aynı şeyin bizim

başımıza gelmesini önlemeye çalışıyor. Avrupa Uzay Ajansı bu konuda önemli bir rol oynuyor. Avrupa Komisyonu için geliştirilen Copernicus sistemi dünyanın ilk yeryüzü gözlem verisi üreticisi. Bu, gezegenimizde meydana gelen olayları anlamamıza ve yarının zorluklarıyla yüzleşmemize yardımcı olan büyük bir katkıdır. Uzay sadece dışarıyı keşfetmek değil, aynı zamanda Sagan'ın dediği gibi "sahip olduğumuz tek ev" olan Dünya'ya bakmaktır.

Gaia'nın önümüzdeki 400 bin yıl için yıldız hareketi. Kredi: ESA Gaia DPAC

Jeff Bezos'tan Elon Musk'a kadar büyük teknoloji multimilyarderleri uzay araştırmalarına her geçen gün daha fazla yatırım yapıyor ve Mars'ta koloniler kurmayı hayal ediyorlar. Sergi hem uzayda yaşanabilirlik hem de keşif hakkında çok şey anlatıyor. 3D yazıcılar bu konuda nasıl bir rol oynuyor?

3D yazıcılar sergiye kesinlikle katkıda bulundu. İlk kez, Palazzo delle Arti'nin ağırlık merkezi olduğu bir tür hayali yarı yörüngede, serginin sahnelendiği kavisli çizgileri takip eden ortamı tasarlayan ve yaratan mimar Joseph Grima tarafından getirildiler. Bu eğriyi takip etmek için, herhangi bir köşeden veya keskin kenardan kaçınarak, ortam pirinç kağıdı gibi tamamen organik malzemeler kullanılarak 3D yazıcılarla oluşturuldu. Serginin tema bölümünde bir tasarım bölümü var ve SOM mimarlarından gelecekteki bir dünya dışı mimarlık öğrencisinin bilmesi gereken her şeyi gösteren bir el kitabı derlemelerini istedim. Daha spesifik olarak, gidip Ay'da bir şeyler inşa etmek istiyorsanız bilmeniz gerekenler. İlk beş ders, yerçekimi de dahil olmak üzere çevreyle etkileşim hakkında. Ardından, ikinci bir bölüm bu kadar farklı bir ortamda yaşamanın ne anlama geldiğine ve topluluk ve ekosistem hakkında düşünmenin önemine odaklanıyor. 3D yazıcılara geri dönecek olursak, Ay'da gerçekten bir şeyler inşa edeceksek bunlar çok önemli olacak. Belli ki her seferinde bir tuğla almak mümkün olmayacak, bu nedenle zaten Ay'da bulunan malzemelerin kullanılması gerekecek, bu da temelde regolit anlamına geliyor. 3D yazıcılar, malzemelerin kullanım amaçlarına göre inşa ve optimize edebilir, böylece sürdürülebilirliği artırır ve israfı en aza indirir.

Işık uzaydaki başrol oyuncusu mu? Güneş lekelerinden astronot Thomas Pesquet tarafından çekilen ISS'den görülen gün doğumunun güzel fotoğrafına kadar hemen viral olan birçok uzay fotoğrafına bakılırsa öyle görünüyor.

Işık bir zaman makinesidir. Yıldızlı bir gökyüzüne baktığımızda, aslında çok sayıda zamana bakmış oluruz. Gün batımında bir arkadaşımızla içkimizi yudumlarken şimdiki zamandan bir parça paylaşıyoruz ama gün batımı çoktan geçmişte kalmıştır. Işığın seyahat etmesi, zamanların üst üste binmesi anlamına gelir. Bir başka ilginç gerçek de ışığın kökeniyle ilgilidir. Işık, uzay ve zamandan uzun bir süre sonra doğmuştur: Büyük Patlama'dan yaklaşık 380.000 yıl sonra. Doğmuş olan ilk ışığı hala görebiliyoruz ve Planck uyduları sayesinde ilk fotonların görüntülerine sahibiz. Bunlar ilk ışığın görüntüleridir. Tabii bir de astronotların gündeğümü, günbatımı, kuzey ışıkları ve hareket halindeki gezegenin muhteşem görüntülerini içeren fotoğraflarının yarattığı yay canına etkisi var. Sonuçta ışık aynı zamanda duyguları harekete geçiren bir unsurdur.

**BEATRICE
DEL BO
L'ETÀ
DEL LUME**

Una storia della luce
nel Medioevo

il Mulino

O Kadar da Karanlık Olmayan Çağlar

Ortaçağ'da ışık arayışı

Lighthinking / iGuzzini

Yayınlanma tarihi: 20 Temmuz 2023

Roma İmparatorluğu'nun sonundan daha sonra Rönesans olarak adlandırılacak olan döneme kadar olan karışık dönemi tanımlamak için "Karanlık Çağlar" ifadesini icat eden Francis Petrarch'tır. Vasari'nin izinden giderek Orta Çağ ya da Ortaçağ olarak da adlandırdığımız bu dönem, icat ve dehadan yoksun, sanatsal ve entelektüel karanlık bir çağ olarak hala kötü bir üne sahiptir. Bu terim, yani *Karanlık Çağlar*, doğal olarak Aydınlanma'nın karşıtı olarak görülür. Ancak okul kitaplarında 1492 yılında Amerika'nın "keşfiyle" sona eren bu tarihsel dönemin olumsuz çağrışımı, sanat ve düşünce alanındaki ilerlemeleri ve başarıları vurgulamayı tercih eden akademisyenler tarafından artık yaygın bir şekilde sorgulanmaktadır. Ancak popüler kültürdeki karanlık imajı devam etmektedir.

Ve sık sık ortaya çıkan klişelerden biri de aydınlatma ile ilgilidir, çünkü Orta Çağ'da insanların hava kararır kararmaz yattıklarına inanılır. Ancak durum böyle değildi. Bunun kanıtı, Milano Üniversitesi'nde Ortaçağ Ekonomik ve Sosyal Tarihi Profesörü olan tarihçi Beatrice del Bo

tarafından yürütölen ve yakın zamanda L'età del lume (Mum Işığı Çağı - il Mulino) başlığı altında yayınlanan orijinal ve büyüleyici araştırmada bulunabilir. Aslında bu çalışma tam da bu soruyu soruyor: Karanlık Çağ'da ev ortamları, kamusal alanlar ve genel olarak yaşam nasıl aydınlatılıyordu? Bu ışık tarihinde, Ortaçağ zanaatkârlarının aydınlatma araçları inşa etme ve bunları lordların evlerinden manastır kütüphanelerine kadar farklı şekillerde kullanma konusundaki ustalıklarını keşfediyoruz. Ayrıca karanlıktan sonra ışığa sahip olma fırsatının ne ölçüde bir statü sembolü olduğunu da gösteriyor.

Del Bo, "Güneş battığında milyonlarca kadın ve erkeğin karanlığa teslim olduğundan, dokuma tezgahından sabana kadar iş aletlerini bıraktığından, sanki aceleyle yemek yemelerine ve ardından yeni bir şafağı beklemek için aceleyle yatmalarına neden olan alacakaranlığa yenik düştüklerinden emin miyiz?" diye soruyor. Ve sadece meşaleler ve şenlik ateşlerinden bahsetmiyoruz. Elbette evler ve kiliseler, ama aynı zamanda insanların kumar oynadığı tavernalar, genelevler, halka açık festivaller, ziyafetler ve törenler de ışığa ihtiyaç duyuyordu. Bu nedenle, kandillerin ve diğer aletlerin tam da bu dönemde, özel bir konuk için verilen bir akşam yemeğinde ya da bir manastırda İncil çalışmak için mumların kullanılabilmesi için icat edilmesi tesadüf değildir. Ve bu nesneler basit, kaba eşyalar değil, genellikle antropomorfik, hayvan ve çiçek motifleriyle süslenmiş altın detaylarla güzelce işlenmiş eserlerdi. Örneğin birçok ülkede mum, yetkililer tarafından garanti edilen uygun fiyatıyla ekmek gibi temel bir meta olarak kabul edilirdi.

Bu kitapta ışığın peşinde çıktığımız yolculuk bize aynı zamanda tasarım ve ışık tasarımının gizli kökenlerini de gösteriyor - şamdanlar, şamdanlar, mumluklar ve mumların kendileri de. Bu aydınlatma biçimlerinde sergilenen ustalık, insanoğlunun bin yıl önce bile mekânları aydınlatmaya ve böylece güneşin ve mevsimlerin ritmine bağlı kalmadan, yasal ya da yasadışı nedenlerle akşamın ya da gecenin tadını çıkarmaya nasıl özel bir ilgi duyduğunun işaretidir. Beatrice Del Bo'nun yazdığı gibi, "Ortaçağ gecesi düşündüğümüzden çok daha az karanlıktır."

Mantarların Beklenmedik Sembolizmi

Yazan: Alexandra Antih Střelcová Fotoğraf: JAFR

Spacial Magazine / Lasvit

Miselyum ile deney yapma fikri, Çek tasarım stüdyosu LLEV'in cam ve mantarlar arasında beklenmedik bir ilişki keşfetmesine yol açtı. Bu yaratıcı kıvılcım şimdi yeni bir cam eşya koleksiyonu olan Symbolle ile sonuçlandı. Miselyumun benzersiz özelliklerinden esinlenen Symbolle, cam kalıbı üretiminde devrim niteliğinde bir yöntem önerirken, doğal biyolojik parçalanabilirliğinden yararlanıyor. Ayaklarımızın altındaki dünyadan başka neler filizlenebilir?

Amerikalı besteci ve amatör mikolog (mycologist) John Cage'in müzik ve gürültüye ilişkin temel anlayışta devrim yaratması tam olarak dört dakika otuz üç saniye sürdü. Sanatçıların enstrümanlarını çalmamalarını gerektiren 1952 tarihli 4'33 adlı eserini "duyan" şaşkın dinleyiciler, sessizlik diye bir şey olmadığını fark etti. Hikayenin bir parçası olduğunu hiç düşünmediğimiz sesleri dinlerken yepyeni bir dünyanın kapıları açılıyor.

Kalıp, cam kalıbı üretiminin bir yan ürünü olan miselyum ve kayın talaşından yapılmıştır. Miselyum büyüdükçe, yüzeyde daha kalın deri benzeri bir kabuk oluşturarak ahşap atıkları bir kez daha kullanılabilir olacak gelişen bir ekosisteme dönüştürür. Kahverengi lekeler, nihai kalıpta kullanılmamalarına rağmen meyve gövdelerinin yakında nerede büyüyeceğini gösterir.

Cage'in ihmal edilmiş seslere olan tutkusu, insanların mantarlara yönelik algısını çok iyi örnekleyebilir. Birkaç on yıl öncesine kadar bitkiler aleminin bir parçası olarak kabul edilen mantarların bu gezegenin ekosistemlerine katkısı uzun süre fark edilmedi. Ancak eğer insanlar bitkiler tarafından üretilen oksijen olmadan hayatta kalamıyorlarsa, bitkiler de miselyum olmadan hayatta kalamazlardı; miselyumun kapsamı ve rolü bazen ağaç geniş ağı olarak adlandırılır. Mantar dallarından oluşan yeraltı ağı miselyum sayesinde bitkiler iletişim kurabilir, besinleri dağıtabilir ya da tehlike altındayken birbirlerine sinyal gönderebilirler.

Bildiğimiz kadarıyla insan yaşamının büyük bir kısmı mantarlardan etkilenmiştir. Kelimenin tam anlamıyla her yerdeler: ekşi hamur üzerindeki alkolden penisilin olarak bilinen bakteri öldürücü maddeyi üreten bir küfe kadar.

Mantarlar kayaları, ham petrolü, plastikleri ya da TNT'yi parçalayabilir. Kendileri birkaç gramdan daha ağır olmamalarına rağmen asfaltta ilerleyebilirler. Çernobil nükleer santralının yakın çevresi gibi akli başında hiçbir insanın asla girmeye cesaret edemeyeceği yerlerde popülasyonları gelişir.

Koleksiyonun Symbol adını taşıması, izleyicileri cam eşya üretim sürecini daha önce düşünülmemiş şekillerde keşfetmeye teşvik ediyor. Bu özel koleksiyonda, değişimin sembolünü temsil etmeye çalışan miselyum ve ahşap atıklardan yapılmış kalıplar kullanılıyor.

Merlin Sheldrake ya da Paul Stamets gibi isimlerin öncülük ettiği mantar popülaritesindeki son artış, özellikle tasarımcılar, sanatçılar ve girişimcilerin konuya olan ilgisinin artmasına neden oldu. Mercedes, Hermès ya da Adidas gibi markalar miselyumu ürünlerine dahil etmişlerdir. Roket bilimindeki potansiyeli NASA tarafından incelenmektedir. Bir malzeme olarak miselyuma yönelik yenilikçi yaklaşımlar mantar gibi çoğalıyor: sürdürülebilir ambalaj, etik deri, yapı malzemesi ve hatta tabutlar. Hepsi de doğal, döngüsel veya biyolojik olarak parçalanabilir mevcut standartlara zahmetsizce uyumaktadır.

Symbol'ün benzersizliği, miselyum büyüme süreçleriyle oluşan kendine özgü şeklinde yatmaktadır. Ayrıca, bu malzeme cam kalıp üretiminde ilk kez kullanılmıştır.

Çekler genellikle yabani mantar toplamaya meraklı bir ulus olarak tanımlansa da miselyum ile çalışmak yerel tasarım camiasında şimdiye kadar pek rağbet görmedi. Ancak bu yıl, yukarıda bahsi geçen malzemeyle yapılan deneyler, bu alanda yeni olmayan Lasvit ve LLEV tasarım stüdyosu arasında bir işbirliğiyle sonuçlandı. Birlikte, miselyum büyümesinin karakteristik doğal süreçleriyle şekillenen bir cam eşya koleksiyonu olan *Symbol'u piyasaya sürdüler*. Malzeme ilk kez cam yapımı için kalıp yapımında kullanılmakla kalmıyor, aynı zamanda miselyum yetiştirmek için temel olarak kayın talaşının kullanıldığı bir yöntemle cam üretiminde devrim yaratmayı hedefliyor.

Bitkiler ve mantarlar, bazen ahşap geniş ağı olarak adlandırılan bir yeraltı ağı aracılığıyla işbirliği yapar. Bu karşılıklı ilişki, miselyal filamentler, hifler, ölü bitki yaprağını yavaş yavaş emerek sonunda parçalayana kadar devam eder.

"Aile sohbetlerimiz, tasarımda kullanmak üzere miselyumu bir malzeme olarak denemeye başlamamız için bize ilham verdi. Bu tartışmaların sonucunda, 2019'un sonunda Hollanda'dan bir torba spor sipariş ettik," diyor 2004 yılında ortağı Marcel ile birlikte LLEV tasarım stüdyosunu kuran Eva Mochalová. Kuzey Bohemya'da Turnov yakınlarındaki ücra bir köyde bulunan atölye, Covid karantinalarının ilk aylarını malzemeyi test ederek ve işleyerek geçirdikten sonra Designblok 2020'de şamdan ve masalardan oluşan bir koleksiyon sundu. "Ancak mobilya, kase veya çömlek yapmakla yetinmek istemedik, yurtdışında pek çok meslektaşımız bunu yapıyor. Kendimize şunu sorduk: Bu tutkuyu başka bir seviyeye nasıl taşıyabiliriz?"

Belirli bir ayrıntı hemen dikkatlerini çekti: diğer özelliklerinin yanı sıra miselyum ateşe dayanıklıdır. Ústí nad Labem'deki Sanat ve Tasarım Fakültesi'nde Cam Stüdyosu Başkanı olan Marcel, camın balkabağı veya karton dahil her türlü malzemeye üflendiğini gördü. *"Neden camı miselyumdan yapılmış kalıplara üfleme deneyimim diye düşündük. Ne de olsa, diğer kalıp türlerinin aksine, bunlar ormana ya da komposta götürülebilir" diye ekliyor Eva.*

Miselyum emdirilmiş kayın talaşından yapılmış kalıplara cam üfleme işlemi büyük ölçüde deneysel kalmaktadır. Ancak bu malzeme, kalıbın ısıya dayanabilmesini sağlayan yangın geciktirici özellikleri nedeniyle şimdiden övgüyle karşılanıyor. Ve bir artı olarak, tamamen biyolojik olarak parçalanabilir.

Bunu başarmak için LLEV, tıbbi amaçlarla da kullanılan bir mantar olan *Ganoderma lucidum* kullanarak formları yetiştiren Brno merkezli start-up Mykilio ile işbirliği yaptı. 2019'da Jakub Seifert ile birlikte Mykilio'yu kuran Matěj Róth, "Mantarlar en az elli yıldır gıda ve gastronomi için yapay olarak yetiştiriliyor" diyor. "Talaş, saman veya kahve telvesi gibi ligno-selülozik atıklarla birlikte tahıl aşısı kullanıyoruz. Tüm girdi malzemeleri mekanik özelliklerini nihai ürüne yansıtıyor ve mantar temelde tüm farklı parçaları birbirine bağlayan bir tutkal görevi görüyor" diyerek sürecin arka planını açıklıyor.

Ganoderma lucidum tarafından tamamen kolonize edilmiş bir substrat ve üstünde genç bir meyve gövdesi. Bazen reishi olarak da adlandırılan mantar, geleneksel Çin ve Japon tıbbında yorgunlukla mücadele etmek, bağışıklık sistemini uyarmak veya solunum yolu enfeksiyonlarını tedavi etmek için kullanılır.

Mantar nihayet alt tabakayı parçaladıktan sonra toz haline getirilir ve negatif kalıplara dökülür. Ortaya çıkan nesnenin çıkarılması ve kalan mantarın daha fazla büyümesini önlemek amacıyla öldürülmesi için yaklaşık 80 santigrat derecede kurutulması üç ila yedi gün sürüyor. Daha sonra kalıpların içine cam üfleniyor ve miselyum her parçada biraz farklı bir şekilde benzersiz bir iz bırakıyor.

LLEV tasarım stüdyosunun Symbolle koleksiyonu, insan ve doğa arasındaki işbirliğinin bir sonucudur ve doğa yaratıcının kendisidir. Miselyumun doğal büyümesi, her ürünün yüzeyinde her zaman benzersiz bir iz bırakır.

"Biz bu setin tasarımcıları değiliz, aksine doğanın yaratmasına izin veriyoruz. Biz sadece onu dürttük ve ona biraz yön verdik, ama kendi başına çalışmasına izin veriyoruz. Camla birlikte -ki camın oluşumu da doğal bir süreçtir- iki şey bir araya gelerek bu eşsiz şekli ortaya çıkarıyor" diyen Eva'nın miselyuma olan tutkusu, ayaklarımızın altında ne olduğunu keşfetme yolculuğunda başkalarına da ilham kaynağı olabilir. "Mantarları anlar, onları dinler, onlarla işbirliği yapar ve ortak yaşam içinde birlikte yaşarsak, bundan herkes kazançlı çıkar."

Daha İyi Yaşlanma İçin Aydınlatma

Yazan: Elettra Bordonaro, Joanne Entwistle, Don Slater

Katkıda bulunan araştırmacılar: Nina Walter (Amsterdam); Lucia Chaloin (Bologna); ve Liisi Tamm ve Egert Erm'dir (Tartu).

Arredo & Citta no:1/2023 / Fondazione Neri

Araştırmacılarımızın bu makaleye verdikleri desteğe teşekkür etmek isteriz: bu rapor onların araştırmalarına dayanmaktadır ve yorum, düzeltme ve metin katkılarına borçludur.

GİRİŞ:

ENLIGHTENme projesi, kentsel politika ve profesyonel uygulamalar için önemli potansiyel etkileri olan aydınlatma, yaşlanma ve esenlik konularında disiplinler arası araştırmalar üretmek için eşsiz bir fırsat sunmaktadır. Ayrıca sosyal bilimler, tasarım araştırmaları, sağlık ve tıp disiplinleri ile politika ve profesyonel uzmanlığın zorlu bir karışımını bir araya getirmektedir. Aynı zamanda, LSE'deki Configuring Light araştırma grubu, üç şehrimiz ve üretim ortağımız olarak Neri arasındaki işbirliğine dayanan dış mekan aydınlatma tesisleriyle sonuçlanan üç vaka çalışması bölgemizde

kapsamlı pratik müdahaleyi finanse etmiştir. Bu makalede ele alınan çalışma paketi (*Çalışma Paketi 2: ÜÇ ENLIGHTENme kentinde birlikte yaratılan kentsel aydınlatma müdahaleleri*) birbiriyle bağlantılı 1. nitel sosyal araştırma, 2. toplum katılımı ve birlikte tasarım, 3. her ilçedeki stratejik alanlarda bir yıl süren deneysel aydınlatma kurulumlarından oluşmaktadır.

Çalışmanın bu kısmı, aydınlatmanın yaşlı insanların yaşamları ve refahı ile ilişkilendirilmesinin, insanların yaşamlarının zengin çeşitliliğini ve aynı tür aydınlatmanın bile farklı insanları nasıl farklı şekilde etkileyebileceği konusundaki farklılıkları anlamamızı gerektirdiği inancından yola çıkarak, sosyal ve tasarım araştırmalarına sağlam bir şekilde dayandırılmıştır. Etkili bir sosyal aydınlatma üretmek - yani gerçek insanların sosyal dünyalarını, ihtiyaçlarını, faaliyetlerini ve ilişkilerini destekleyen ve geliştiren bir aydınlatma - bu insanların gerçekte nasıl yaşadıklarını anlamaya dayanmalıdır.

ENLIGHTENme tam olarak bunu yapmak üzere eşi benzeri görülmemiş bir fırsat sunuyor: yaşlı insanların yaşamlarının karmaşıklığını ve farklılığını anlamak ve keşfettiklerimize yanıt veren ve gerçek kurulumlarla farklı ışık parametrelerini denememize olanak tanıyan aydınlatma tasarlamak.

Aydınlatma araştırmaları ve politikaları genellikle kanıta dayalı aydınlatma harcamalarına kestirme bir yol olarak ışığın doğrudan etkileri hakkında kesin bulgular üretmeye çalışır: şehirler genellikle aydınlatmada %x'lik bir artışın suçta %y'lik bir azalma sağlayacağını veya belirli bir saatte ışıkları kapatmanın refahtan ödün vermeden

maliyet tasarrufu sağlayacağını söyleyebilmek ister. Bu tür ifadeler sağlam değildir çünkü aydınlatmanın herhangi bir etkisi, aynı tür aydınlatmanın farklı yerlerde veya aynı yerde farklı insan türleri için zıt etkilere sahip olabileceği ölçüde çeşitli sosyal dünyalardan süzülür. Bu nedenle ENLIGHTENme, sosyal yaşamların çeşitliliğine ve dolayısıyla aydınlatmanın potansiyel etkilerinin çeşitliliğine ilişkin bir anlayış temelinde kılavuz ilkeler üretmeyi amaçlamaktadır. Bu nedenle bu çalışma paketindeki araştırma karşılaştırmalı bir nitelik taşımaktadır; yaşlanmanın üç şehrimizde farklı şekillerde organize edilmesi ve deneyimlenmesiyle ve hatta üç şehrimizdeki farklılıklarla ilgileniyoruz.

Yaşlanma farklı yerlerde farklıdır; bazen iklim farklılıkları ve gün ışığı saatleri gibi bariz nedenlerle; ama aynı zamanda farklı sosyal politikalar, aile yapıları, mimariler ve gelir düzeyleri nedeniyle. Ancak en önemlisi bir şehir içinde yaşlanma, erkekler ve kadınlar için, farklı yeteneklere, gelirlere ve etnik kökenlere sahip insanlar için farklıdır. Dolayısıyla aydınlatmanın bu kişilerin yaşamlarını destekleme ya da engelleme şekli de çok farklı olabilir. Bu araştırmada, yaşlanmanın sosyal organizasyonu dediğimiz şeyle (yaşlanmanın her şehirde sosyal, maddi ve politik olarak nasıl organize edildiği) ve aydınlatma müdahalelerinin ve politikalarının farklı yaşlanma biçimlerine nasıl hitap edebileceği ile ilgileniyoruz.

METODOLOJİ: Sosyal araştırma

Bu çalışma paketi, sosyoloji ve antropolojiden etnografik ve eylem araştırması yaklaşımlarına dayanmaktadır: her şeyden önce, sahaya özgüdür ve her bir hedef bölgeyi benzersiz sosyal dünyalar olarak anlamayı amaçlamaktadır. Bu metodoloji, insanların araştırmacıların kategorilerine uymasını isteyen anketler gibi standartlaştırılmış araçlar kullanmak yerine, farklı yerlere uygun ve insanları kendi terimleriyle daha fazla anlamamıza olanak tanıyan sorgulama hatları ve yöntemler geliştirmekle ilgilenmektedir. Her şehirdeki araştırma ortaklarımız benzer bir süreçten geçmektedir: İlk olarak, şehirlerinde önemli olan farklı paydaş türlerinin haritasını çıkarırlar. Örneğin, farklı yaşlı türleri; farklı aile yapıları; profesyonel veya gayri resmi farklı bakıcılar; şehir yönetimi ve yerel kuruluşlar. Bunu kapsamlı görüşmeler takip eder: hem 1-2 saatlik derinlemesine yarı yapılandırılmış görüşmeler hem de araştırmacılar insanları tanıdıkça ve bölgelerinde ağırlar kurdukça daha kısa veya tekrarlanan sohbetler gerçekleştirilmiştir. Araştırmacılar ayrıca resmi ve gayri resmi çok çeşitli etkinlik ve gruplara katılarak kendilerini farklı sosyal dünyalara yerleştirirler. Ayrıca, günün, haftanın ve yılın farklı zamanlarında kamusal yaşamı ve alan kullanımını anlamak için çok sayıda gözlem ve fotoğraflı belgeleme yaparlar.

Toplum katılımı ve ortak tasarım Urban Lighting Labs (ULLs) şemsiye kimliğini kullanarak, ENLIGHTENme programını her bir toplumdaki paydaşlara yinelemeli ve keşifsel bir süreç olarak tanıttık. Projenin bu unsuru, çeşitli topluluk etkinliklerine katılmayı, bireyler ve

kuruluşlarla bağlar kurmayı ve paydaşları projeye dahil etmek için halka açık toplantılar düzenlemeyi içeriyordu. Ayrıca, her bir toplulukta paydaşların kamusal alana erişim ve kamusal alanı kullanma konusundaki ihtiyaçlarını ve sorunlarını keşfetmelerine, bu endişeleri giderebilecek aydınlatma tasarımı yeniliklerini keşfetmelerine ve önerilen tasarım stratejileri hakkında yorum yapmalarına olanak tanıyan çok sayıda ortak tasarım atölyesi düzenledik. Ortak tasarım tartışmaları sadece aydınlatma tasarımının pratik ve işlevsel unsurlarına değil, aynı zamanda yaşlı insanları destekleyebilecek mekanların estetiğine ve atmosferine de odaklanmıştır.

Aydınlatma enstalasyonları:

Araştırmamızın yanı sıra paydaşlarla yaptığımız istişareler sonucunda, her bölgede bir yıl sürecektir bir aydınlatma müdahalesi için bir alan seçtik. Temel kaygı, bölgemizdeki yaşlı insanların yaşamlarında stratejik öneme sahip olan ve aynı zamanda nispeten küçük ölçekli bir aydınlatma müdahalesinin maksimum görünürlük ve etkiye sahip olmasını sağlayacak, toplumdaki yaşlı insanlar arasında daha fazla ilgi ve katılım yaratacak özelliklere sahip alanları seçmektir. Sahalar şöyle:

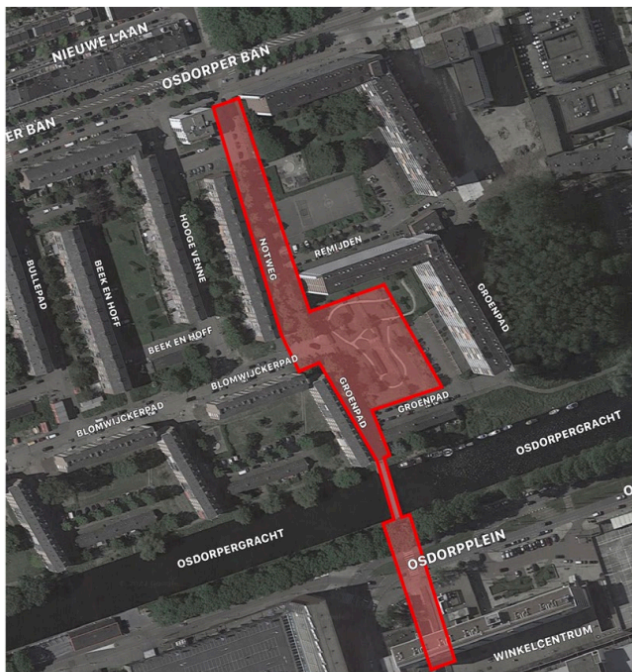
- Wildeman bölgesi, Amsterdam: Bir yerleşim bölgesini (yaşlılara tahsis edilmiş apartman blokları dahil) ana alışveriş bölgesine bağlayan bir yaya köprüsü ve yaklaşma yolu. Köprü bölgedeki herkes tarafından rutin olarak kullanılmaktadır ve bu nedenle oldukça görünürdür.

top
Plan of the Wildeman district,
Amsterdam – NL

in alto
Mappa del quartiere Wildeman,
Amsterdam – NL

bottom
Wildeman district, Amsterdam – NL.
The pedestrian bridge

in basso
Quartiere Wildeman, Amsterdam – NL.
Il ponte pedonale

- Savena bölgesi, Bologna: Piazza Lambrakis bölgenin merkezi meydanıdır, yine tüm bölge sakinleri tarafından kullanılır ve çok değerli bir sosyal buluşma yeridir.

- Annelinn bölgesi, Tartu: yerleşim bölgesini önemli bir pazar alanına, ayrıca şehrin ticari ve tarihi merkezlerine bağlayan bir yaya köprüsü. Köprünün Annelinn tarafında, değerli bir rekreasyon alanı ve köprüye giden yol olan 'Plaji' da aydınlatıyoruz.

Aydınlatma müdahaleleri araştırma ve ortak tasarım sürecimizden ortaya çıktığı ve en az bir yıl süreceği için, kurulumlar aynı zamanda laboratuvarlar veya deneysel aparatlar olarak tasarlandı ve gerçek bir kurulumda onlar için en iyi neyin işe yaradığını anlamak için yerel yaşlılarla çalışmaya devam etmemize izin verdi. Neri tarafından sağlanan aydınlatma hem kolay karartma hem de ayarlanabilir beyaz ışık (2300-4000 kelvin arası) sunuyor. Yerel halkın farklı sahneleri deneyimleyebileceği ve tartışabileceği atölye çalışmaları düzenleyebileceğiz.

Şehir vaka çalışmaları:

Üç şehrimizdeki hedef bölgelerin seçimi çeşitli kriterlere dayanıyordu. Daha önceki bir çalışma paketi sosyal yoksunluk ve kırılganlık endeksleri geliştirdi; şehir ortakları ve yerel kuruluşlarla irtibat ve ön sosyal araştırma, toplum katılımı ve ortak tasarım için sosyal tabana sahip alanları belirledi; ve seçilen bölgelerin

WP3'teki ışık terapisi müdahalesi için uygun olması gerekiyordu. Seçilen semtler önemli benzerliklere sahiptir ve şehirlerin genellikle aydınlatma ve kentsel tasarımlarında ele almaları gereken tipik semtlerdir: Wildeman, Savena ve Annelinn, genellikle yeşil alanla çevrili, planlı izgaralarda az katlı (5-10 katlı) apartman bloklarından oluşan savaş sonrası modernist gelişmelerdir. Her üçü de toplu taşıma araçlarıyla yaklaşık 20 dakika mesafede, merkez şehirlerinin çevresinde yer almaktadır. Her üç durumda da yaşlılar, etnik göçmenler, mülteciler, öğrenciler ve soylulaştırıcıları içeren yeni gelenlerin dalgalarına maruz kalan geleneksel ve/veya beyaz etnik bir topluluğu temsil etmektedir. Son olarak, her üç bölge de uzun vadeli gerileme ve yoksunluk, bozulan konut stoku ve olanaklar ile sosyal ve kentsel değişim sorunları nedeniyle bir dereceye kadar sorunlu bölgeler olarak ün yapmıştır. Üç bölgemizin ne kadar benzer olduğu göz önüne alındığında, aydınlatma uzmanları için en önemli bulgu, yaşlı insanlar için yaşamın ne kadar farklı olduğu ve aslında aydınlatmanın neye katkıda bulunabileceğini (ve bulunamayacağını) görmek için yaşlanma kavramına ve deneyimine nasıl farklı bakılması gerektiğidir. Analitik bir strateji kullanarak hem benzerlikleri hem de farklılıkları yakalamaya çalıştık: Verilerimizden, her üç bölge için de önemli olan ve her yerdeki insanların normalde sorulmadan konuşacakları bir dizi tema olduğunu biliyoruz. Ancak, her bir tema hakkında söylediklerinin çok farklı olması ve farklılıklarını göstermesi muhtemeldir:

- Aktif olmak/aktif yaşlanma - 'aktivite' olarak ne tanımlanır ve neye değer verilir? İnsanlar yaşlanma,

esenlik ve aktivite arasında nasıl bağlantı kurar? Yaşlı insanlar aktiviteleri nasıl yapılandırır?

- Kamusal alan - Kamusal alan deneyimini hangi kavramlar ve değerler oluşturur?

- Sosyal bağlantı - Yaşlanmanın farklı aşamalarında/koşullarında ne tür sosyal temaslar normatiftir? Sosyal izolasyonun nedenleri ve maliyetleri nelerdir? Sosyal katılımı ne destekler veya sınırlar?

- Sosyal değer - Yaşlı insanlar diğer nesillere göre hangi sosyal statü ve değere sahiptir? Sosyal değer neye bağlıdır? Yaşlılar hakkındaki hangi kültürel varsayımlar onların koşullarını etkilemektedir?

- Bakım ve vatandaşlık - Bakım ve bakıcıların kaynakları ve nitelikleri nelerdir (aile, mahalle, devlet, piyasa)?

- Alan paylaşımı - kimlik ve mülkiyet - Bu yerde yaşlanmak aidiyet, kimlik, etnik köken, emniyet ve güvenlik anlatıları ve tarihleriyle nasıl bağlantılıdır? Bu mahalleyi kimler oluşturuyor?

Map
Plan of Savena District, Bologna - IT
In alto
Mappa del quartiere Savena, Bologna - IT

Infrastr
Piazza Lombardi, Bologna - IT
In basso
Piazza Lombardi, Bologna - IT

Map
Piazza Lombardi,
Bologna - IT
Before the lighting
interventions
In alto
Piazza Lombardi,
Bologna
Photo dell'intervento
all'illuminazione
Infrastr
Bologna - IT
Active ageing
In basso
Bologna - IT
Ancora in attività

Bologna'da Aktif Yaşlanma:

Bu bulguların önemli bir örneğine bakalım. 'Aktif yaşlanma', yaşlıların sağlığı ve refahı ile ilgili birçok kamu politikasının odak noktasıdır. Tam bir yaşam, sosyal bağlantı, bağımsızlık, zihinsel ve fiziksel kapasite ve daha fazlasını sürdürmek için çok önemlidir. Aydınlatma, kamusal alan ve yollara güvenli erişimi kolaylaştırarak, yaşlıların aktif yaşama katılımını sağlayarak kendi rolünü oynayabilir. Bunun da ötesinde, aydınlatma, yaşlıların faaliyetlerine hitap eden alanlar üretmek üzere yönlendirilebilir. Ancak bunu yapmak, tasarımcıların ve planlamacıların yaşlıların ne tür faaliyetlere değer verdiğini ve hatta ilk etapta 'faaliyet' ile neyi kastettiklerini

gerçekten anladıklarını varsayar. Bologna'daki sahamızda, yaşlılar genel olarak birbirleriyle ve aileleriyle iyi bir iletişim ağına sahipti ve en büyük değeri bu gayri resmi sosyal bağlantılara veriyorlardı. Şaşırtıcı olmayan bir şekilde, ana kamusal alanları olan Piazza Lambrakis, günün farklı saatlerinde farklı nesilleri ve farklı etkinlik türlerini bir araya getiren bir buluşma alanı olarak oldukça değerlidir. Örneğin, her gün saat tam 5.00'te bir grup yaşlı adam, çocuklar top oyunlarından evlerine gitmeye başlarken banklarında toplanıyor ve akşam yemeğine gidene ya da yerel pizza restoranının açılmasını bekleyene kadar sohbet ediyor. Piazza Lambrakis'teki 'aktif yaşlanma' kavramının yaşlı nüfus için çok net bir anlamı var: Aktif olmak, gayri resmi sosyal temas ve faaliyetlere katılabilmektir. Bu, yaşlananlar için organize edilmiş faaliyetlerle ilgili değildir; sosyalleşebilmek, birlikte yemek yiyebilmek, köpek gezdirebilmek, çocuklara bakabilmek ve dedikodu yapabilmekle ilgilidir. Bu ortamda ışıklandırmanın görevi de aynı derecede açıktı: yaşlı insanların meydandaki ışıklandırma hakkında güçlü görüşleri vardı ve bunların hepsi bir sosyallik ve etkileşim atmosferi, sıcak ve davetkar bir alan yaratmakla ilgiliydi. Bu aydınlatmayı sadece 'estetik' olarak beğenmiyorlardı; estetik, onların toplumda nasıl aktif bir birey ve aktif bir katılımcı olarak kalabileceklerine dair fikirleriyle derinden bağlantılıydı. Bu 'aktif olma' fikrinin diğer temalarla nasıl bağlantılı olduğunu da görebilirsiniz: sadece ne tür bir kamusal alana değer verildiği değil, aynı zamanda insanların 'sosyal içirme' olarak ne düşündükleri, yaşlı insanlar olarak statülerini ve değerlerini nasıl anladıkları, 'kendi' kamusal alanlarındaki sahiplik ve aidiyet duyguları.

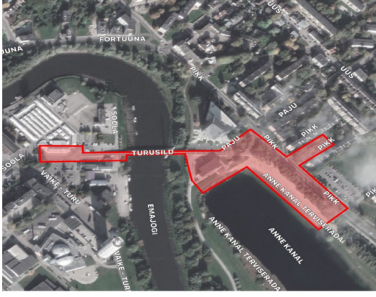
Araştırma ve kodlama sonucunda ortaya çıkan aydınlatma tasarımı bu resimle uyumludur: Meydandaki aydınlatma direkleri geleneksel yerlerinde bırakılacak, ancak alanın 'köy' hissini korumayı amaçlayan, karartmaya ve ayarlanabilir beyaza izin veren daha kaliteli LED fenerlerle değiştirilecektir. Meydanın bir kenarı boyunca uzanan Bologna tarzı pasajın aydınlatması, tonozu aydınlatan sütuna monte projektörlerle değiştiriliyor ve geçiş yoluna dolaylı aydınlatma sağlanıyor: bu, tekdüzeliği artırırken meydanın kendisine daha atmosferik bir arka plan sağlayacak. Son olarak, bir alan etkinlik alanı olarak tasarlanıyor. Meydanın alt ucu, bir odak şeklinde düzenlenmiş banklarla, bazen grup toplantıları için kullanılıyor, örneğin yaşlı insanları çeken bir kitap kulübü. Buna dayanarak, tasarım, kontrol edilebilir başlıklara sahip çok başlıklı sütun kuracak ve gayri resmi grupların rahatça toplanabilmesi için bir 'sahne' alanı yaratacaktır.

Tartu'da Aktif Yaşlanma:

Tartu'daki yaşlılar da 'aktif olmaya' aynı derecede, belki de daha fazla önem veriyor. Ancak aktif olmanın tanımı oldukça farklıdır: yaşlandıkça aktif olmak, bağımsız aktiviteyi sürdürebilmek, kendine güvenebilmek, sosyal aktiviteye katılmaktan ziyade kendi başına bir şeyler yapabilmektir. Yaşlılar genellikle egzersiz, hobiler (zellikle bahçecilik), bisiklete binme ve yürüyüş gibi konularda son derece aktiftir. Ve görüşülen kişilerin çoğu sadece dışarıda olmayı, yryebilmeyi ve güneşte oturabilmeyi, doğada olmayı vurgulamıştır - iklim ve

mevsimsel gün ışığı saatleri göz önüne alındığında bu tamamen şaşırtıcı değildir. Yani aktivite son derece önemli ancak aktivite sosyal aktivite olarak tanımlanmıyor: bağ kurmak değil yapmakla ilgili. Bologna (geniş gayri resmi ağlara sahip) ve Amsterdam'ın (birazdan söz edeceğimiz gibi yüksek düzeyde daha resmi faaliyet organizasyonuna sahip) aksine, Tartu'da çok düşük düzeyde organize faaliyet veya yaşlıları içeren herhangi bir tür organizasyon var. Örneğin, yaşlılar için organize edilmiş birkaç yürüyüş grubundan birine katıldık; katılımcıların (özellikle erkeklerin) gruptan uzakta bile kendi başlarına yürümeleri nadir değildi: yürümek için oradaydılar, sosyalleşmek için değil. Tartu'da yaşlılar daha ileri yaşlara ve daha yüksek hareketsizlik seviyelerine ulaştığında sosyal izolasyonun şiddetli olması şaşırtıcı değildir. Emeklilik, kişinin sosyal değer (topluma katkıda bulunan faaliyet) konusundaki temel iddiasını ortadan kaldırır; kişi makul ölçüde zinde olduğu sürece kendine güvenen faaliyetler ve aile bağlantıları sürdürülebilir. Bu noktadan sonra, hem resmi hem de gayri resmi sosyal bağlantıların eksikliği bazen acı veren bir izolasyona neden olur. Aydınlatma bu resmin neresinde yer alabilir? Kurulum alanımız gibi bir kamusal alan, yaşlılar tarafından yalnız aktiviteleri destekleyebildiği ölçüde değer görmüştür: dükkanlara gidebilmek, hızlı bisiklet ve scooterlardan korunmak, doğada yürüyebilmek (alanımız, etrafını çevreleyen patikalar ve dinlenme olanaklarıyla birlikte insan yapımı bir göl içermektedir) veya güneşte oturabilmek. Yaşlıların tasarım yorumları büyük ölçüde güvenlik ve işlevsellikle ilgiliydi, ancak atölye çalışmalarında renk, oyunculuk ve eğlence hakkında beklenmeyen oldukça güçlü görüşler

de ortaya çıktı: dışarıda veya aktif olarak şehre giderken keyif alabilecekleri bir alan istediler. Son olarak, şehir merkezindeki simgesel yapılara kıyasla köprünün ve yol açtığı mahallenin değerinin düşük olduğu açıktı. Mevcut aydınlatmayla ilgili sorun, armatürlerin faaliyetlerle çok az ilişkili olması, genellikle rastgele yönler işaret etmesi ve bisiklet, scooter ve yaya trafiğinin çoklu kollarını yönetmede bir rol oynamamasıydı. Aynı zamanda, köprü aydınlatması da dahil olmak üzere aydınlatmanın çoğu acımasız ve aşırı parlaktı, ne rekreasyon alanları ve patikalar için destekleyici bir atmosfer yaratıyor ne de köprüyü şehir manzaralarındaki dönüm noktası statüsünün hakkını verecek şekilde aydınlatıyordu. Bologna'nın aksine, Tartu'da yaşlıların desteklenmesinin etkileşim ve bir araya gelme için sosyal alanlar yaratma meselesi olmadığı açıktır. Aydınlatma tesisatının tasarımı, kısmen çok başlı direkler kullanarak gerçek faaliyet alanlarını açıkça hedeflemeyi amaçlamaktadır. İkinci olarak, aydınlatma farklı hareket ve faaliyet alanlarını birbirinden ayırmayı amaçlamaktadır. Son olarak, köprünün aydınlatmasının hem işlevsel hem de estetik ihtiyaçları karşılaması, köprüyü hem kullanıcıları için güvenli hem de şehir merkezine bağladığı mahallenin değerini yansıtan şehrin simgesel bir unsuru olarak oldukça görünür hale getirmesi amaçlanmıştır.

top
Anneli district, Tartu – EE
Before the lighting intervention

in situ
Quartier Anneli, Tartu – EE
Process of planning
and implementation

bottom
Anneli district, Tartu – EE
Community engagement
and co-design

in future
Quartier Anneli, Tartu – EE
Integrated community
co-progation

top
Plan of Anneli district, Tartu – EE

in situ
Quartier Anneli, Tartu – EE

bottom
Anneli district, Tartu – EE, The pedestrian bridge

in future
Quartier Anneli, Tartu – EE, A public pedestrian

Amsterdam'da Aktif Yaşlanma:

Amsterdam'da yaşlanma organizasyonu Bologna ve Tartu'ya kıyasla daha karmaşıktır. İlk olarak, hedef bölgemiz olan Wildeman, yıllar boyunca olağanüstü sayıda hükümet girişimi, üçüncü sektör kuruluşları ve çok karmaşık bir sosyal güvenlik ve bakım altyapısı ile ele alınan genel bir sosyal ve ekonomik kırılganlık tablosu ile karakterize edilmektedir. Şu anda çok sayıda yeni bina yatırımı ve soylulaştırma da söz konusudur. Tüm bunlar yaşlı nüfusu - genel olarak nüfus gibi - hayal kırıklığına uğratmış ve kafalarını karıştırmıştır. Ancak ikinci olarak, mahallede bir değil birkaç farklı yaşlanan nüfus bulunmaktadır: Bazıları özel olarak yaşlılar için tasarlanmış apartman bloklarına taşınmış olan beyaz

etnik Hollandalılar (hem uzun süreli hem de yeni sakinler) var. Çoğu 1960'larda ve 1970'lerde misafir işçi olarak gelen çok sayıda Türk ve Faslı göçmen var; aileleri genellikle şu anda şehirde ikinci veya üçüncü nesillerini yaşıyor. Bunlara ek olarak, bugün Endonezya olan bölgeden ve eski Hollanda Doğu Hint Adaları'ndan gelen, 'aidiyetleri' ve Hollanda kültürüyle özdeşleşmeleri konusunda farklı bir tutumla yetişmiş insanlar da var. Ve oldukça büyük bir Çinli nüfus var. Kentsel tasarım ve kamusal alan aydınlatması tartışmalarında sadece 'yaşlı nüfustan' bahsetmenin mümkün olmadığı açıktır. Örneğin, beyaz etnik Hollandalı yaşlılar 'aktif olmayı' kimliklerinin merkezine yerleştirmektedir. Ancak, hem Bolonyalıların hem de Estonyalıların aksine, beyaz Hollandalılar bunu sosyal bağlantı, katılım ve sivil sorumluluk açısından tanımlamaktadır. Aktif olmak, bir toplum kuruluşunda gönüllü olarak çalışmak (örneğin Hollandaca öğretmek veya çöpleri temizlemek) veya haftalık bir yüzme kulübüne ya da yürüyüş grubuna katılmak olabilir. 'Kamusal alan' fikirleri genellikle bu aktif topluluk görüşüyle bağlantılıdır: uygun bir kamusal alan 'entegrasyon', yani o alandaki tüm katılımcıların Hollanda kamu kültürüyle özdeşleştiği hissini gerektirir. Bunun yerine çoğu yaşlı beyaz Hollandalı, çevrelerindeki kamusal alanı, yabancı korkusu, çöplerin görünürlüğü, geleneksel 'Hollanda' dükkanlarının sözde ortadan kalkması ve yerini 'etnik' perakendeciliğin almasıyla ölçülen entegrasyonun başarısızlığının canlı bir sembolü olarak görüyor. Eğer kamusal alan entegre değilse, o zaman sadece işlevsel, A noktasından B noktasına gitmenin bir yolu olarak görülüyor: aydınlatma, güvenliği ve 'yabancıların' görünürlüğünü sağlamak dışında

oldukça önemsiz. Buna karşın, Türk ve Faslı yaşlılar, dil ve ağlar temelinde Hollanda kültürüne katılımdan dışlanmış hissetmektedir. Faslı yaşlılarla yapılan kapsamlı araştırmalar, yaşlıların aile ve yakın çevrelerine ve -erkekler için- cami yaşamına odaklandıklarını göstermektedir; yaşlı kadınlar ise çok daha izole ve kamusal yaşamdan dışlanmış durumdadır. Sosyal bağlantı ve sosyal bağlılık, daha soyut bir ideal olan 'toplum' için değil, etrafınızdakiler için yapabileceklerinizle özdeşleştirilmektedir. Kamusal alan bu nüfus için çok az değere sahiptir: aslında bir kavram olarak neredeyse hiç yoktur. Toplanma yeri olmayan mekanlara (büyük ölçüde kafeler, evler ve camiler ya da özellikle hava güzel olduğunda ve ibadet programlarına uyduğunda geleneksel ve önemli toplanma alanları haline gelen kamusal alanlar modelinde) çok az değer veriliyor ya da hiç değer verilmiyor. Sadece yabancı insanlar kamusal bir alanda takılır, bunun yerine şehir içinde basitçe hareket ederek toplanma yerlerine giderler. Bu durum, Türk ve Faslıların 'aktif olma' konusundaki görüşlerini de etkiliyor: ömür boyu çalıştıktan sonra, daha fazla emek gerektiren her türlü faaliyetten kaçınılıyor; arkadaşlara, aileye, komşulara yardım etmek büyük saygı görüyor ancak 'aktif olmak' başlı başına bir değer olarak kabul görmüyor. Yaya köprüsü ve yaklaşımları her etnik kökenden yaşlı insanlar tarafından her gün kullanılmaktadır. Ancak işlevsel açıdan her ikisi de şu anda kötü dağıtılmış aydınlatma ile işaretlenmiştir: köprüdeki aydınlatma aşırı parlaktır, kötü dağıtılmıştır ve bu nedenle yaşlılar için görsel karışıklık ve zor navigasyon yaratmaktadır; yaklaşan sokaklarda, düşük homojenliğe sahip aydınlatma da bitki örtüsü tarafından

engellenir ve çok koyu yeşil alanlarla çevrilidir - bu bir tedirginlik hissi yaratır, ancak aynı zamanda güvenlik amacıyla yürüyüş yollarını aydınlatmada başarısız olur. Kamusal kullanım açısından, köprünün kendisi bir toplanma yeri (ve dinlenme durağı) olarak hizmet verebilir, dolayısıyla kamusal alanın ne olabileceğine dair etnik anlayışlara uygundur.

Aydınlatma tesisatı, alışveriş bölgesine giden ve geri dönen tüm yolculuğu daha keyifli ve işlevsel bir deneyim haline getirmeyi amaçlamaktadır. Bunu, daha homojen, ince ve iyi yönlendirilmiş ışık yoluyla sıcak ve davetkar bir atmosfer yaratarak, görsel karışıklıkları ortadan kaldırarak ve engelleri yaşlılar için daha gezilebilir hale getirerek yapacaktır. Köprünün her iki ucuna alttan aydınlatmalı banklar eklenerek ve patikaya ilgi ve karakter katacak fisto aydınlatma gibi unsurlar eklenerek toplanma ve dinlenme teşvik edilecektir.

top on the left
Wildeman district, Amsterdam – NL. A meeting between ageing people

in alto a sinistra
Quartiere Wildeman, Amsterdam – NL. Un incontro tra anziani

top on the right
Annelinn district, Tartu – EE. Ageing people at work

in alto a destra
Quartiere Annelinn, Tartu – EE. Anziani in attività

bottom
Bologna – IT, Active ageing

in basso
Bologna – IT, Anziani in attività

İÇ MEKAN AYDINLATMASI

Henüz başlangıç aşamasında olan bir başka görev daha var: yaşlıların yaşadığı evlerde iç mekan aydınlatması. Tıpkı dış mekan aydınlatma projemizde olduğu gibi amaç, yaşlıların ev içi aydınlatmasını daha geniş yaşamları - değerleri, uygulamaları ve endişeleri - açısından anlamak ve üç mahallemiz arasındaki yaşlı evlerini karşılaştırarak öğrenmektir. Yaklaşımımız keşfedici ve açık uçlu olmuştur: - İnsanların ev içi rutinleri, sağlıkları ve sosyal yaşamları hakkında geniş kapsamlı sorular sorduğumuz uzun bir görüşme ve 'denetim' ile başlıyoruz. Nerede yemek yapıyorlar? Akşamları normalde nerede oturuyorlar? Ne zaman yatıyorlar? Gece tuvalete gitmek için uyanıyorlar mı? Ayrıca maliyetler de dahil olmak üzere evdeki aydınlatma hakkında ne kadar bilgi sahibi olduklarını ve ne düşündüklerini de araştırıyoruz. Birlikte evdeki aydınlatmanın bir denetimini yapıyoruz, her türlü ışık kaynağını (dijital ekranlar, TV'ler, bekleme ışıkları dahil) katalogluyoruz ve pencereler ve ortak koridorlar dahil olmak üzere dışarıdan giren ışığı dikkate alıyoruz. Daha sonra belirli faaliyet alanlarına (genellikle mutfak, banyo ve oturma odası kanepeli alanı) ayrıntılı olarak odaklanıyoruz.

Bu ziyaret sırasında veya daha sonraki bir ziyarette bir çuval dolusu ışıkla geliyoruz: bu kit, 1. Farklı lüks ve renk sıcaklığına sahip ampullerin yanı sıra reflektörlü ve farklı yayılma açılarına sahip ampuller 2. Mutfak ünitelerinin ve rafların altına yerleştirmek için değişken sıcaklıklı ve manyetik/yapışkan arkalı LED şeritler; 3. Birkaç ucuz masa lambası içeriyor. Bu kit, mevcut aydınlatmanın

yerini değiştirmekle birlikte farklı aydınlatma efektlerini keşfetmemizi de sağlıyor; bu deneyim hem bilgilendirilenlerin aydınlatmanın neleri değiştirebileceğini daha iyi anlamalarına yardımcı oluyor hem de bizim hangi değişikliklerin insanlar için bir fark yaratabileceğini anlamamızı sağlıyor. Daha sonra her hane için, hem işbirlikleri için bir teşekkür hem de uygulayabilecekleri fikirler olarak aydınlatma tasarımı fikirleri sunuyoruz. Son olarak, birkaç ay sonra, eğer varsa, ne gibi değişiklikler yaptıklarını görmek için geri döneceğiz.

Farklılıklar:

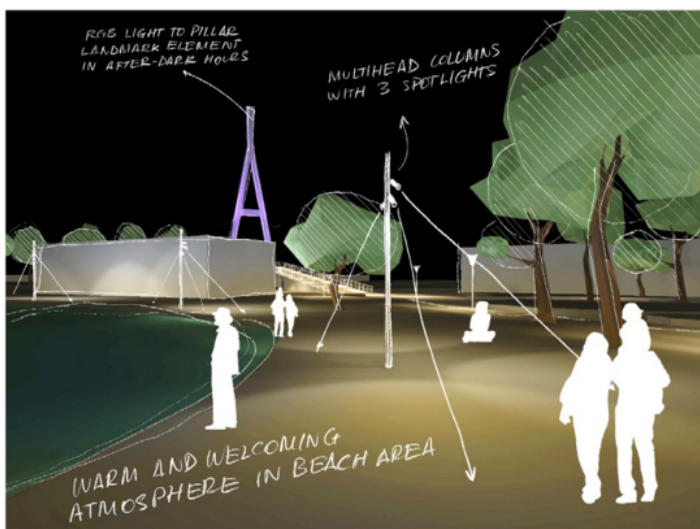
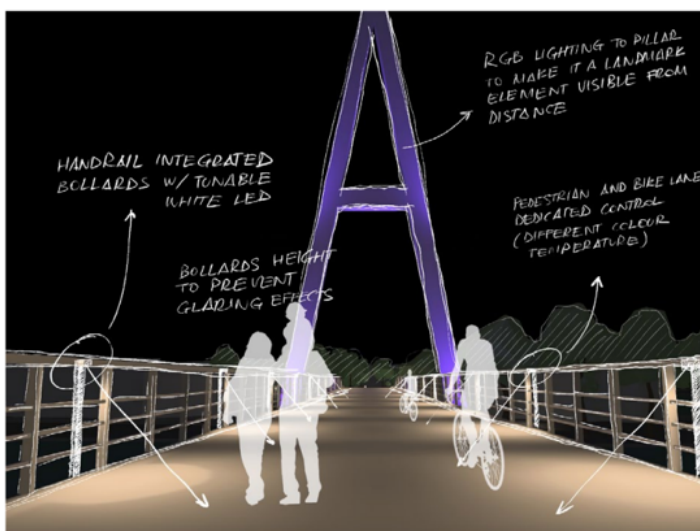
Yaşlı evlerinin aydınlatılmasına yönelik akademik, politik ve ticari ilginin çoğu, teknolojiler ve belirli riskler arasındaki çok doğrudan birkaç bağlantıya odaklanmıştır. Örneğin, düşme ve benzeri kazaları önlemek için ışık anahtarlarının, hareket dedektörlerinin ve optimum ışık dağılımlarının kullanılması gibi. Bu, evrensel bir endişedir ve evrensel tasarım önerileriyle ele alınabilecek bir konu olarak ele alınmaktadır. Bu tür bir tartışmanın risk sorularından genişletildiği yerlerde, genellikle teknolojilerin aktif ve bağımsız yaşlanmayı nasıl destekleyebileceği ile ilgili bir endişenin parçasıdır. Hem risk azaltma hem de aktivite desteği yaşlılar için açıkça çok önemlidir, ancak bu konulara her yerde aynıymış gibi yaklaşmak çok sorunludur. Örneğin, Bologna'da şu ana kadar çalıştığımız hiçbir hanede düşme riski söz konusu değildi. Zeminler genellikle eşit şekilde döşenmiş, halı veya kilim kullanılmamış ve ayak hizasında kablo veya başka nesneler bulunmuyordu. Çok fazla dağınıklığın olduğu yerlerde bile zeminlerde az görünür engeller bulunmuyordu.

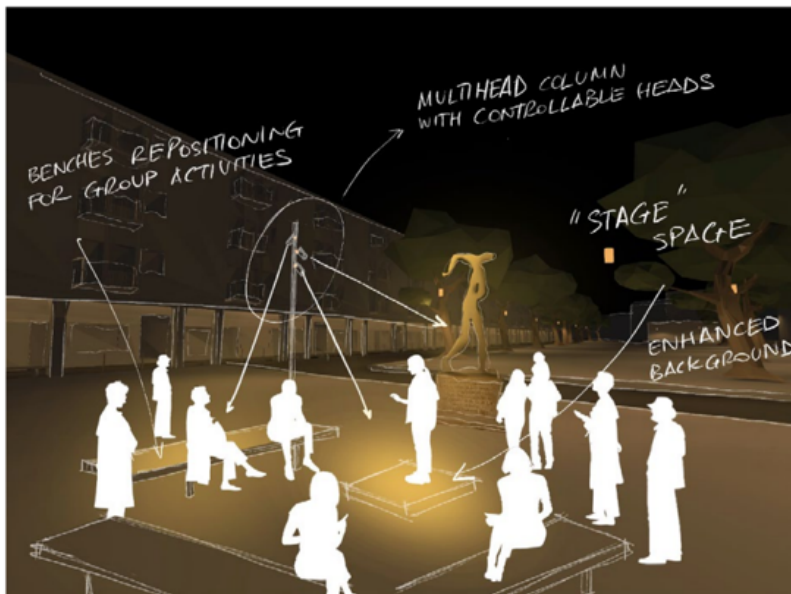
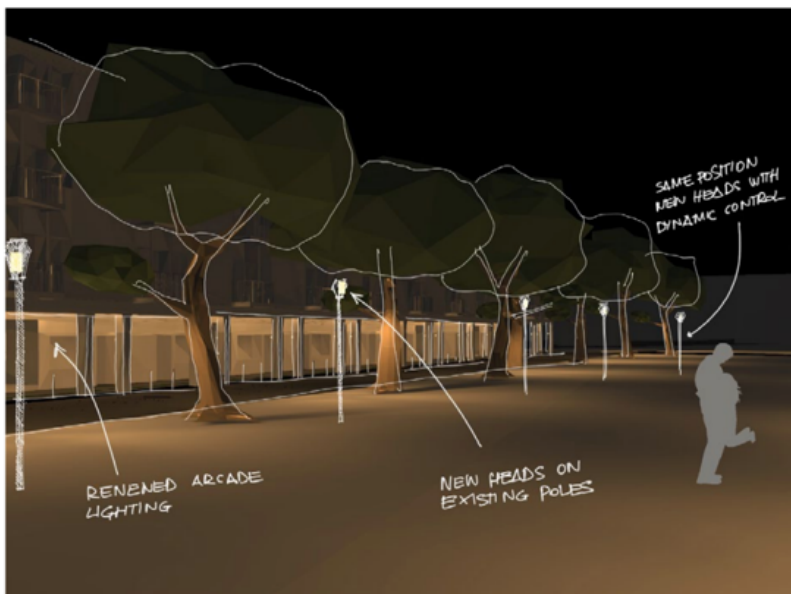
Top
Baronio Park, Ravenna, IT.
The urban green project
upholds the agricultural
identity of the place

Bottom
Baronio Park, Ravenna, IT.
Water is an element
of sustainability and
biodiversity in the urban
system

In alto
Parco Baronio,
Ravenna, IT. Il progetto
del verde urbano rispetta
l'identità agricola del luogo

In basso
Parco Baronio,
Ravenna, IT. Acqua come
elemento di sostenibilità
e biodiversità nel sistema
urbano

Buna karşın Tartu'da halılardan ve odalar arasındaki bağlantılardan kaynaklanan ok sayıda dzensizlik bulunmaktadır. Dşmeyi nlemek iin aydınlatmaya odaklanmak Bologna'da mantıklı olmayacaktır. Bununla birlikte, Bolonya'daki hanelerin oğunda grev aydınlatmasının ok zayıf olduğunu tespit ettik: rneğin, mutfak tezgahlarının aydınlatması genellikle arkadan tek bir noktadan yapılıyordu, böylece tezgah üstü faaliyetler aşçıların gölgesinde kalıyordu; ya da ocağın üzerindeki ařırđ parlak ve kötü yönlendirilmiş aspiratör ışıklarının parlamasıyla karışıyordu. Benzer şekilde, kanepenin akşam kitap okumak, TV izlemek ya da dikiş dikmek için ayrılan alanı genellikle o kadar yetersiz aydınlatılıyordu ki, görme sorunları olan sakinler daha parlak bir ampul ya da daha iyi hedeflenmiş bir armatrle başarıyla gerçekleştirebilecekleri faaliyetlerden vazgeçmek zorunda kalıyordu.

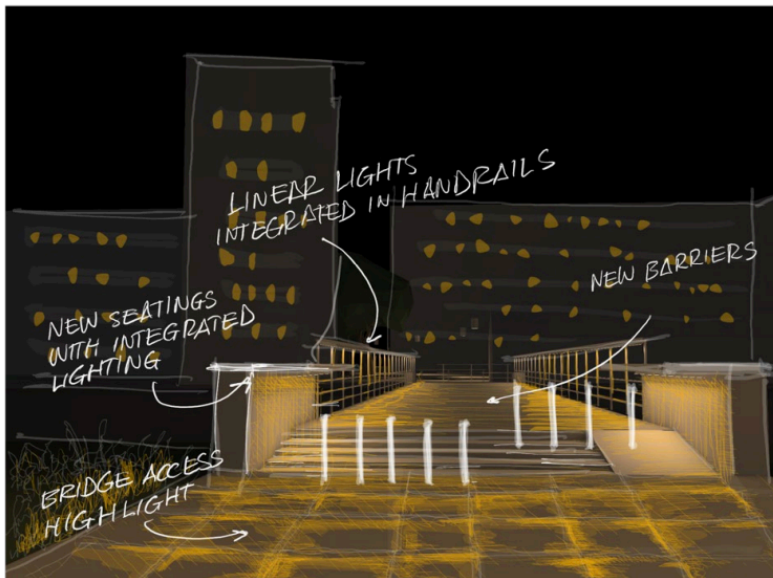
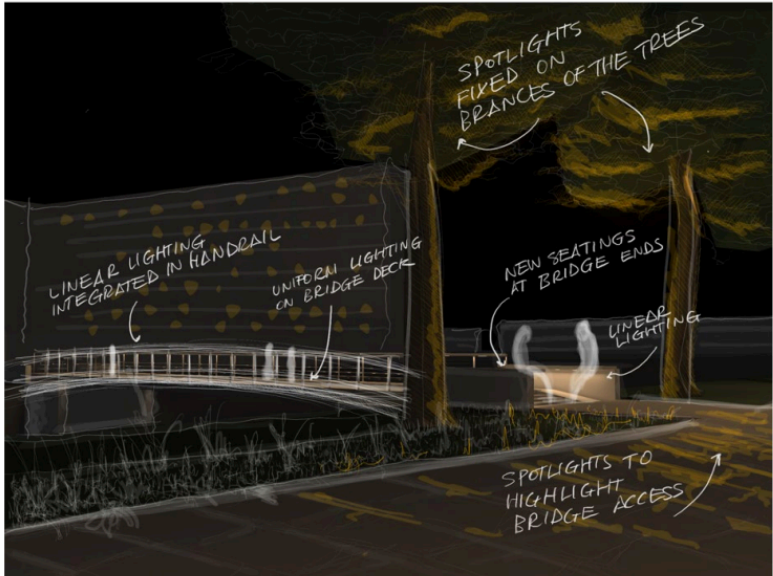
Buna karşın, beyaz Hollandalı yaşlılar ev içi aydınlatmaları üzerinde beklediğimizden çok daha fazla kafa yoruyor, bazen belirli lambalara ve armatrlere kayda değer bir değer atfediyor, bunların kaynağı ve anlamı hakkında net bir hafızaya sahip oluyorlardı: aydınlatma (ilk araştırmada) diğer yerlerden farklı olarak değerli nesneleri içeriyor gibi görünüyor.

Fas ev aydınlatması farklı bir tür nesneye odaklanma eğilimindedir: büyük ve renkli tavan armatrleri avizeler gibi.

Bu proje katılımcılarımız arasındaki bir başka farklarla da ilgili olabilir, örneğin sosyallik doğrultusunda ev ziyaretçiler için yaşamlarını sahnelemek adına oldukça farklı biçimler alıyor. Eğer sosyallik daha sonraki yaşamda sosyal içirme ve etkinlik için çok önemliyse, o zaman bir evi misafir ağırlamak, karşılama ve misafirperverlik sunmak için doğru ve uygun kılan aydınlatmanın ne olduğu konusundaki önemli farklılıkları anlamamız gerekir.

Hollanda kültürü, ev de dahil olmak üzere mekanların 'gezellig' olmasına büyük önem verir; bu kelime, Danimarkaca hygge ve Almanca gemutlichkeit gibi terimlerle bağlantılı olarak rahat bir buluşma ve sosyalliğe işaret eden, tercüme edilmesi imkansız kelimelerden biridir. Amsterdam'da sosyallik için doğru atmosferin yaratılmasında aydınlatma çok önemli olabilir; Tartu'da buna ilgi çok daha azdır ve Bolognalı yaşlılar ziyaretçiler için aydınlatmayı değiştirirler, ancak Hollandalılardan farklı olarak!

Yine karşılaştırmalı araştırmalar gösteriyor ki, genelleme yapmak tehlikeli olduğundan, tasarımcılar, üreticiler ve bakım uzmanları yaşlı insanların evlerini nasıl düzenlediklerini ve işlettiklerini daha iyi anlamalı ki, onları aydınlatmanın en iyi ve en destekleyici yollarını belirleyebilsinler.

SONUÇ:

Bu halen devam etmekte olan bir çalışmadır. Önümüzdeki yıl boyunca, kurulumlar devreye girdiğinde, yerel yaşlılarla farklı aydınlatma senaryolarını ve deneyimlerini keşfedebileceğiz. Manipüle edebileceğimiz belirli parametrelerin (karartma ve renk sıcaklığı) etkisine bakacağız. Belirli tasarım unsurlarının belirli yaşlı tipleri için neden işe yaradığını veya yaramadığını ve farklı yaşlıları nasıl farklı şekilde etkilediğini anlamaya çalışabiliriz.

Açıkçası, bu ayrıntı düzeyi ve araştırma uzunluğu, maliyet ve zaman nedenleriyle akademik bir çalışma dışında uygulanabilir değildir. Amacımız tasarımcılara, şehirlere ve üreticilere son kullanıcılarını anlamanın farklı bir yolunu sunmak ve ihtiyaçlardaki farklılıklara ve aydınlatılmış alanlarının kullanımına duyarlı olmaktır.

Orijinal makalelere şuradan ulaşabilirsiniz:

<https://spacial-magazine.com/>

<https://www.arredoecitta.it/en/>

<https://www.iguzzini.com/lighthinking/>